

צו:

עין משפט
נר מצוה

אלמנה ניונות פרק אחד עשר כתובות

מסורת הש"ס

- (א) ושלם פה: ופינן.
- (ב) נרמס לט: שנת קח.
- (ג) ולקמן לו: דר' רבי קלמ:

מוסף רש"י
וכותבת. נשטר המורה.
למונות מכרתי. משום
שלא טובה. וקלמן לו: דר' רבי

נכסי. הנעל: בחוקס קיימי. והיא המוילהה מהם ועליה להביא עדים שהודו יומיים בפניהם שלא קבלה וכל זמן שלא הביא עדים לא תנכה: בחוקס אלמנה קיימי. שהרי נשבענדי בתנאי צ"ד: נשאל. והיא נזהה לכתוב מוונות של שנים שעברו: עליה להביא ראייה. דמשנית אין הנכסים ברשותה: וכותבת אלו

למונות. בשטרות המכירה שהיא כותבת ללקוחות כותבת את המכור למונות וכשהיא מוכרת לגבוי כמותה מפרש כחן השטר לכתובה מכרתי: וכך כהן יפה. כדנעין לפרושי: מאי לאו כהן פליגי דר' יהודה דאמר הפירוט יפה לה סבר נכסי בחוקס קיימי. ואי לא פירשה מה לכתובה ומה למונות סוף כשכתב לכתוב יאמרו לה מה שמכרת לכתובה מכרת וקבלת כמותך ואם תאמר להם א"כ מה לי מוונות שאכלתי הם יאמרו נתנו לך מטלטלין תמיד במונותיך וכן נאמנים: ורבי יוסי סבר נכסי בחוקס אלמנה קיימי. והיא מחייב כהן לזכר מוונותיה וכתובתה ועליהם להביא ראייה לפיכך הסתם יפה לה מפני לקוחות שלקחו עדות מצעלה שאם יכלו כל נכסי היתומים תמשיכו כל מה שמכרה למונות ועל הלקוחות שלקחו מצעלה תחזור על כמותה שאם תפרש לכתובה מכרתי לא תוכל שוב לתקן למונות ועל הלקוחות לא תחזור על מוונותיה דתנן (גיטין דף מה:.) אין מוציאין למונן האשה והבנות מנכסים משועבדים: דלא יקרו לה רעבנותא. הרוחה שמוכרת כל קרקעות אלו סבור רעבנותא למונות מוציא עליה שם רעבנותא ושוב אין אדם נשאה: דאי לא סימא הכי. דטעמא דר' יהודה לאו

נכסי בחוקת אלמנה קיימי. וא"כ מה טעם דלא חשיבין נכסי בחוקת העגל חוב ואמאי מהימני יתמי למימר פרענו כמלוה על פה וכי תימא דחשיבין ליה בחוקת אלמנה טפי משום דמוכרת למונות שלא נצית דין אם כן לרב ושמואל נהי דלית להו כל הטען אחר מעשה צ"ד לא אמר כלום מ"מ כשליכדה כמותה לא יהיו יתומין נאמנין לומר פרענו דיוון דמוכרת לכתובתה שלא נצית דין נכסים בחוקתה כי הכא וכי ששפרה לא להיטות ושמה י"ל אי מהימני לומר פרענו דמוכרת מילתא מדלית לה כמותה דמתמת פריעה נקדשה מיהו היכא דאיכא עדים ששפרה לא להיטות ושמה י"ל אי איכא עדים אין הכי נמי א"כ מוונות שאני דכתובה מיד שפרכה נסתלקה אבל מוונות לעולם יש לה מוונות על שמתבע כמותה הלכך הו נכסים בחוקתן טפי ממונות. מ"ר.

ולא דמי להא דאמר"י בהמקבל וכו"מ (ק.) יתומים אמרו לנו השנתה ובעל חוב אמר איכנס השני ומסקנא דמילתא ארעא כיון דלגובינא קיימא כמאן דגביא דמי דהתם מיירי כגון שהימנין מודים שהקרקע זה דבעל חוב שאינה עשאה אפומיקי ולכן מסיק דמי דגביא קיימא כמאן דגביא דמי ודע מדמיימי עליה ספק זה קודם ספק זה קודם קולך ואינו נתן דמים והיינו הטעם כיון דלקון קאי כמאן דקין דמי ולשם מודה בעל האילן שיש לו לקצף אלא ששאל דמים אם כן ארעא דלגובינא קיימא נמי מיירי כה"ג. מ"ר: נשאת ע"יה להביא ראייה. מדלל משכח עליה להביא ראייה אלא נשאת ש"מ דנתקבלה כמותה או דנצעה כמותה צ"ד אפי' במונות שעברו עליהן להביא ראייה. מ"ר: ורבי יוסי סבר נכסי בחוקת אלמנה קיימי. מה שפי' בקונטרס דוכן כהן יפה דקאמר ר' יוסי היינו כשכלו נכסי היתומין תמשיכו לקוחות לו מה שמכרה למונות לא נהירא לרבי מדאמר לקמן אי נמי דכולי עלמא בחוקת יתמי קיימי והיינו טעמא דר' יוסי כדאביי מכלל דעד השתא לא אסיק אדעתיה לר' יוסי האי טעמא ונראה לרבי דהיינו יפוי כח השתא דמתוך שהיא מוכרת סתם היא מרווחת לומר אלו מכרתי למונות ולא יוכלו היתומין לומר לה אם שהתה איבדה מוונות כמו שהיו יכולים לומר לה אם הייתה כותבת אלו למונות ואלו לכתובה ואי היו יכולין לומר שאר המוונות מחלה אבל לענין טריפת לקוחות אכתי לא מסיק אדעתיה עד דמסיק דכ"ע נכסי בחוקת יתמי קיימי דלא לא מני למימר האי יפוי כח דלגבי יתומים לא תהא נאמנת לומר כולם למונות מכרתי שהרי בחוקת יתמי קיימי וא"כ מה יפוי כח הוא השתא דקאמרה הכל מכרתי למונות ולא איבדה וכי אין זו אונאה דשקר הוא שהרי גם לכתובה דאיכא למימר דלא חששה למובעם משום שיכולה לומר הכל מכרתי למונות וגם לפי' הקונטרס אין זו אונאה שאומרת ללקוחות הכל מכרתי למונות שהרי מן הדין גם מוונות היה לה לגבות ממשעבדי אם לא לפי שאין קצוינן כדפרשין בגטין והכא לעולם יש ללקוחות להס לאסוקי אדעתיהו משום כמותה להניח מבני חרי כשיעור כמותה אע"פ שמכרה לכתובה כיון שיכולה לומר למונות מכרתי. מ"ר. וא"כ והלא יוכלין לומר לה הנתנו לך מקום לגבות ממנו וי"ל דהו כמו אשתדוף בני חרי דגביא ממשעבדי כדאמנן לעיל ולא שייך הכא למימר אפסדה אנפשה נדיים שהרי עשה לזכר מוונות אי נמי בלקוחות שלקחו אחר שמכרה: דרבי יהודה סבר נכסי בחוקת יתמי קיימי וע"ה אלמנה אהביא ראייה. לעממא דפרישית לעיל משום הא דשתקא שלא תבעה מוונותיה מוכח שהדין עם היתומים שאומרים נתנו קשה כמאן דהכא אמאי עליה להביא ראייה הא לא שייך הכא האי טעמא דהאי דשתקא לפי שמכרה נכסים ונראה דהיינו טעמא לעיל דעליה להביא ראייה משום דלא שייך התם למימר מה העילו בחקנתם אם נאמנים לומר פרענו מוונות שעברו שהרי היא יכולה לתבוע כל שעה מחילת מוונות הבאין וכן הכא יכולה היא לכתוב אלו למונות מכרתי ואלו לכתובה מכרתי. מ"ר: תפשוט י"ה סבתגיתין ב'ו. וא"כ מאי סלקא דעתך מעיקרא דלא תפשוט י"ל דסלקא דעתך דמתני' ודאי משום ענה טובה אבל ברייתא לא משמע משום אלא משום כהן יפה דומיא דר' יוסי. נראה לי: רצוה בחובו נושאין רצה בפתנה נושאין. פי' שיהיה נוטלן אלא כלומר רצה בחובו נוטלן מבני חרי ושוב לא יוכל לגבות המתנה ממשעבדי משום הכי קאמר אלו נוטלן בפתנה לא כך יפה כהן פירוש אלו נוטלן בפתנה מבני חרי שיכול לטרוף החוב ממשעבדי וכן משמע מתוך פירוש הקונט' וקשה לר' דנשאת יש ונחמין יש ונחמין (גיטין קמ:.) מניא שביד מרע שאמר מני מאתים וזו פלוגי בעל חובי כראוי לו נוטלן ונוטל את חובו כ'ו ופריך משום דאמר כראוי לו נוטלן ונוטל את חובו ודלמא כראוי לו בחובו קאמר ומשני הא מני ר' עקיבא היא דייקא ליגמא יתיירא משמע דאם לא אמר אלא מני מאתים וזו פלוגי בעל חובי כראוי לו אמר כראוי לו אמר כראוי לו ויש ספרים שכתבו בהן כך ולא כתבו בהן פלוגי אבל היכא דכתב פלוגי בעל חובי יכר מהלשון דמתנה קאמר שיתנו לו ודבר זה תלוי בקצרה: 14

תוספות ר"ד

אומרים נתנו ונראה והיא אומרת לא נשאתי על פי להביא ראי' נכסי בחוקת יתמי קיימי ועל האלמנה להביא ראי' שהודו לה כפי עדים שלא נתנו לה א"כ נכסי בחוקת אלמנה קאי (א) אבל אם נשאת והיא תבוא לתבוע מוונות של שנים ששכרו עליה להביא ראייה דמשנשאת אין הנכסים ברשותה: והמורה פי' יתומים אמרו נתנו דמי מוונות לשנה הבאה ואינו נ"ל דלהבא טוענים דמתני' ג' לה לוי לא נשאתי משמע דלשעבר טענו דהא משנשאת שוב אין לה מוונות ואינה טוענת אלא לשעבר וכו' מהמקב"ל אמר' יתומים אומרים אנו השבחנו וביח אומר איכנס השני כהן ר"ה לומר על בי"ח להביא ראי' מ"מ ארעא בחוקת יתמי קיימי וביח לומר ראי' ולישקל א"ל האי סבא הכי אריי על היתומים להביא ראייה מ"מ ארעא דלגובינא קיימא כמאן דגבי דמי ויתמי נתיי ונשקלו ונ"ל דהתם דמשנשאת ליה סבתגיתא דלוי סבא איהו לטי"ר התם נכסי בחוקת העגל [חובן] קיימו ולא בחוקת יתמי א"כ י"ל דאריי"ג דהתם שפישא ל"י הכא מיבעי ל"י משום דטעמא דהתם כדפרש"ר ארעא כיון דלגובינא קיימו וכו' והלכך כולא ארעא קיימו בחוקת בי"ח אבל לא דלא בעי אלא מונוי לא קיימו כלתו נכסי בחוקת האלמנה שהמונות אינו אלא רבי יום ביומו וכו' נכסי בחוקת יתמי קיימו ואין כח באלמנה להביא ראי' כבבדו מוונותיה כמו שיש כח להשדה מיד להוציא בי"ח השהה מיד היתומים אלא היתומים הן מחייבים הנכסים והולכים ומפרישים אותה דבר יום ביומו מה"ה היה מסתפק הכא למיבעי אם יש בה חזקה לאלמנה עליון כגון מוונותיה:

(א) נראה דהכי כמאן דא"ל ועל היתומים להביא ראייה. ת"ס דתני לו אלמנה כל זמן שלא נשאת על היתומים להביא ראייה אבל אם נשאת יוסי. כו א"ל י"ל דמתני' לא י"ל נשאת עליה להביא ראייה משמע דלשעבר טענו וכו'.